

Torben Jung:

Anmeldelse af Ikke et ord om ytringsfrihed, Modtryk 1977

Ikke et ord om ytringsfrihed et af de seneste bidrag til den mere kritiske del af medieforskningen herhjemme. Bogen, som udkom i efteråret 1977 bærer undertitlen "rapport om journalisters arbejdsvilkår på danske dagblade", og hermed er hovedtemaet introduceret.

Det skal allerede her påpeges, at fremstillingen er tilbageblevet som et resultat af et kollektivt, tværfagligt arbejde - forfatterkollektivet består således af 9 journalister samt 2 medieforskere med hhv. en litterær og en politologisk baggrund. Fremstillingen betegner altså et positivt fremskridt i retning af at nedbryde de eksisterende stive faggrænser.

Hvad angår det indholdsmæssige, er bogens første del en førstehåndsberetning om 8 journalist-praktikanter egenoplevelse af mødet med en udvalgt del af den danske dagspresse. (Således beskrives arbejdsvilkårene på 6 borgerlige dagblade, 1 soc.dem., 1 venstrebladsorgan samt anti EF-bladet Det ny Notat). Fælles for disse 8 praktikanter er en socialistisk indstilling og dermed en kritisk holdning til den borgerlige presse.

Disse oplevelser og erfaringer søges derefter analyseret. Således følges hele den journalistiske arbejdsproces fra ideen til en historie, gennem opfølgningen af kilden, frem til den færdige artikels præsentation. Herunder fokuseres naturligt på de begrænsninger den enkelte journalist er underlagt i udførelsen af sit arbejde. Ikke overraskende munder analysen ud i, at mulighederne for at føre virkelig dybdeborende og kritisk journalistik er begrænset af stærke kontrolforanstaltninger fra ledelsens side.

Som nævnt er der ikke noget egentligt revolutionerende i denne konklusion. Derimod ligger forcen efter min mening i selve dokumentationen for konklusionen. Det kunne i denne forbindelse være spændende at undersøge et blad som Ekstra Bladet - et blad som sådan set står med et ben i hver lejr. På den ene side beskæftiger bladet sig med diverse afsløringer, eksempelvis økonomisk kriminalitet, FET-sagen, på den anden side er EB trods alt styret på kapitalistiske præmisser. Det kunne have været interessant at se, hvordan arbejdsvilkårene var (er) på netop det blad. Man

burde derfor have taget sensationspressen med i analysen.

Jeg mener imidlertid, det er værd at prise det sprog som analysen er gennemført i. Man har her bevidst og lykkeligt undgået diverse akademiske termer og udtryk, som vel nok ellers specielt er kendetegnende for den kritiske forskningstradition. Da man samtidig har opretholdt et grundigt analyseniveau betyder det, dels at man ikke nødvendigvis behøver at have særlige forudsætninger (ud over en vis interesse for emneområdet) for at få udbytte af fremstillingen, dels at man selv med en vis forhåndsviden, herigennem kan præsenteres for en gennemarbejdet analyse, der kan udvide ens forståelseshorisont på området. Fremstillingen er i denne henseende pædagogisk.

I bogens afsluttende del spørges der: Hvad kan der gøres? (vel og mærke for at ændre de eksisterende presseforhold). Her vises først, hvordan journalisterne ligesom mange andre faggrupper er splittede i opfattelsen af deres egen situation. På den ene side en individualistisk holdning, der går på, at journalisten er en slags kunstner med særlige evner til at formidle og formulere, i denne holdning indgår konkurrencemomentet i forhold til kollegaerne - at få de bedste historier og få disse bedst muligt placeret, samt tillige det skarpe skel mellem stofområder. På den anden side finder man holdningen: journalisten som lønarbejder. En mere kollektivistisk holdning, ud fra hvilken journalisterne har visse objektive interesser, som ikke adskiller dem fra andre lønarbejdergrupper i arbejdsprocessen.

Denne sidste synsvinkel, som forfatterkollektivet står for, bringer naturligt fremstillingen over i det sidste kapitel, hvor man diskuterer journalisten som socialist. Der opstilles her to veje for den kritiske journalist i det borgerlige samfund. For det første er det nødvendigt at kæmpe inden for den etablerede borgerlige presse, idet man herigennem kan bidrage som bolværk mod den højrebølge, som de borgerlige blade i almindelighed repræsenterer, men som i særdeleshed er et resultat af den nuværende krisesituation. Med andre ord skal man ifølge forfatterne ikke opgive den borgerlige presse. En anden vej at gå - og her som det vigtigste mål - bliver dog at oprette en selvstændig socialistisk dags- og ugepresse både på lokal- og landsplan. Måden hvorpå dette skal ske, tør forfatterne ikke på nuværende tidspunkt tage stilling til -

vel havende in mente, at næsten samtlige 'alternative' bladforsøg hidtil er mislykkedes. Med den splittelse der i dag hersker på venstrefløjen synes et landsdækkende socialistisk dagblad at høre den fjernere fremtid til. Dette til trods for den seneste maskering af SF-bladet min-avisen, der nu hedder Socialistisk Dagblad.

Generelt synes jeg fremstillingen yder et væsentligt bidrag til den kritiske medieforskning. (Selv om visse borgerlige forskere måske vil sætte spørgsmålstegn ved det forskningsmæssige i fremstillingen). Bidraget består efter min mening i, at man ikke isoleret har betragtet det færdige produkt, men derimod fulgt hele den journalistiske arbejdsproces og sat denne i relation til den kritiske journalsists muligheder og begrænsninger inden for (især) den borgerlige presse.

Skulle man pege på et svagt punkt, må det være det sidste kapitel, særlig m.h.t. oprettelsen af en selvstændig socialistisk presse. Dette synes langt fra gennemarbejdet, men ligger vel nok også lige i udkanten af fremstillingens hovedsigte: at analysere arbejdsvilkårene på den etablerede dagspresse.